

Vijesti

Savremeni pravci razvoja zemljoradničkih zadruga

D. MARKOVIĆ i dr. M. OSTOJIĆ, Zadružna mlekara Lajkovac — Lajkovac

Poljoprivredna proizvodnja je dugi niz godina osnov razvoja našeg društva. Načini organizovanja su se menjali srazmerno stepenu razvijenosti društva, mogućnosti primene tehničko-tehnoloških mera, i političkih opredjeljenja. U našoj posleratnoj istoriji osnov razvoja poljoprivrede bio je društveni i individualni. Oba uslovljena planskim programom razvoja socijalističkog društva od zemljoradničkih zadruga do velikih kombinata ili individualnih poseda ograničenih nekim faktorima (zemljišni maksimum, poreska politika, plasman sirovina i dr.).

Poljoprivredna proizvodnja na individualnim posedima uspjela je ne samo da se održi već i da se razvije u pojedinim oblastima do razine svetskih dostignuća.

Osnova razvoja poljoprivrede i povezivanja seoskih gazdinstava sa industrijom bila je i ostala zemljoradnička zadruga. Današnji uslovi privredivanja, izmene zakona o osnivanju i delovanju, stvaraju sve pretpostavke za tržišno delovanje zemljoradnika.

Pravni osnovi razvoja zemljoradničkih zadruga su regulirani zakonom o zadrugama (Sl. list SFRJ br. 3/90). Zadruge su definisane kao dobrovoljne organizacije zadrugara, koji zajedničkim poslovanjem ostvaruju ekonomski interes, odnosno unapređuju svoj društveno-ekonomski položaj i samostalno odlučuju o zajedničkim pitanjima.

Zadruge mogu da djeluju kao specijalizovane ili složene, te u okviru zadrughnih saveza. U svom sastavu one mogu imati preduzeća, specijalizovane zadrughne banke, štedionice i berze. Zadrughni savezi pružaju stručnu pomoć i saradnju sa nadležnim organima pri donošenju ili promeni propisa i mera od interesa za zadrugu.

Razvoj stočarstva

U organizaciji zadruga moguće je razviti različite načine alternativne poljoprivrede, teško izvodljive na velikim društvenim gazdinstvima. Pod različitim nazivima, kao npr. »Ekološko-biološko«, »prirodno stočarstvo — organska poljoprivreda« (SAD, Holandija, Švajcarska) ili »biološko« (Velika Britanija, Nemačka), razvija se nov način stočarstva primeren uslovima i stepenu razvijenosti pojedinih zemalja.

Nova saznanja i primena ekološko-bioloških principa odgajivanja omogućavaju optimalnu proizvodnju u stočarstvu uz korišćenje hrane proizvedene na sopstvenom gazdinstvu bez korištenja antibiotika, sulfonamida, hormonalnih preparata i dr.

Osnovi gajenja domaćih životinja su u obezbeđenju maksimalno prirodnih uslova života i proizvodnje, koji ujedno obezbeđuju i dobro zdravstveno stanje. Izgradnja staja je prošla različite faze. Stalno se traže nova, funkcionalnija, racionalnija i ekonomičnija rešenja pogodna za visoku proizvodnju u stočarstvu, ali i za humaniji rad ljudi.

Proizvodnja hrane

Značaj poljoprivrede i industrijske proizvodnje hrane i raskorak ove proizvodnje sa potrebama čovečanstva traže temeljitije razmatranje ovog problema.

Mnoge analize zdravstvenog stanja stanovništva upozoravaju da se i, pored vidnog napretka u medicini i nauci uopšte, ukupno zdravstveno stanje stanovništva ne poboljšava. Među brojnim uzrocima sve češće se navode kontaminirane osnovne poljoprivredne sirovine pesticidima, teškim metalima, antibioticima i dr. Pravilno i potpuno očuvanje uslova proizvodnje i zdravstvena ispravnost poljoprivrednih proizvoda može se uspešno provesti u industrijskim razmerima i uz organizaciju zemljoradničkih zadruga.

Zajednička ulaganja

U našoj zemlji započele su duboke promene u najznačajnijim oblastima privrednog sistema. One omogućuju da se ubuduće ekonomska politika oslanja na zakone tržišta.

Ovi zahvati reforme obuhvatili su i mogućnosti zajedničkih ulaganja. Te mere treba da doprinesu efikasnijem korišćenju proizvodnih faktora i transferu tehnologije koju primenjuju strani udružiooci.

Zemljoradničke zadruge, a pogotovo one koje u svom sastavu imaju proizvodna poduzeća, putem mešovitog preduzeća i izdavanjem deonica, mogu stvoriti značajan investicioni ili obrtni kapital.

Razvoj zemljoradničke zadruge »Lajkovac«

Zemljoradnička zadruga »Lajkovac« se usmerila na objedinjavanje proizvodnje poljoprivrednih sirovina, industrijske prerade i plasmana poljoprivrednih proizvoda. Seljaci nastoje da se organizuju na tržišnom principu, te postanu proizvođači poljoprivrednih dobara za poznatog kupca.

Zadruga iz svog zemljišnog fonda ustupa određen broj hektara na određeno vreme (ne manje od 20 godina) individualnim proizvođačima, kako bi sami postali nosioci proizvodnje osnovnih hraniva za sopstveni stočni fond. Pošlo se od principa da, u zavisnosti od kvaliteta zemljišta, za svaku kravu treba osigurati 1—1,5 hektara zemlje.

U cilju oplemenjivanja rase goveda i povećanja ukupnog broja goveda realizuje se Program 50 farmi sa 20 krava. Dosadašnji rezultati sličnih, ali po obimu manjih akcija, izazvali su veliko interesovanje seljaka. Nosilac kredita je zadruga, preko odgovarajućih banaka i fondova. Sredstva za ove investicije se vraćaju predavanjem mleka, junica ili drugog poljoprivrednog proizvoda, prema ugovoru. Preuzete količine mleka zadruga prerađuje u svojoj mlekari.

Plasman gotovih proizvoda zadruga ostvaruje organizacijom sopstvenog marketinga. Otvaraju se diskonti ili specijalizovane prodavnice gde se po najnižim mogućim cenama roba nudi potrošačima. Naravno, i u narednom periodu zadruga će se oslanjati na velike trgovačke asocijacije, ali sada sve više putem zajedničkog ulaganja (rashladne vitrine, reklama i dr.). Zadruga se sve više specijalizuje za posebne potrošače: bolnice, vojsku, škole i dr.

Osnovni moto je izbegavanje posrednika gde god je to moguće. Primenom rezultata nauke i struke razvoj proizvodnje treba zasnivati na tržišnim zakonima.

Zaključak

Budući pravci razvoja zadruga »Lajkovac« zasnovani su na:

- organizovanju zadruga omogućavanjem ekonomskog povezivanja proizvodnje, prerade i plasmana poljoprivrednih proizvoda;
- udruživanju individualnih poljoprivrednih proizvođača na principima akcionarstva i deoničarstva te zajedničkom odlučivanju o programima rada i razvoja zadruga;
- udruživanje u pojedinim segmentima proizvodnje sa stranim kapitalom različitim oblicima mešovitog preduzeća u cilju uvođenja savremene opreme i tehnologije i plasiranja proizvoda na inostranom tržištu;
- ulaganju u kadrove i uslove za njihov rad osnivanjem sopstvene razvojne službe, te povezivanju sa domaćim i inostranim naučno-istraživačkim i stručnim organizacijama u interesu daljeg razvoja zadruga.

Internacionalni simpozij — Tehnologija sušenja hrane

Od 4. do 5. lipnja 1990. godine u organizaciji Prehrambeno-bioteknološkog fakulteta u Zagrebu, u hotelu Intercontinental, održan je internacionalni simpozij o tehnologiji sušenja hrane.

U radu simpozija izloženo je i prodiskutirano više vrlo zanimljivih radova kao:

- Bauman, Lovrić (PBF, Zagreb): Stanje i trendovi pri dehidraciji proizvoda u prehrambenoj industriji.
- Mihtzer (Dresden): Simulation of Grain Drying and Storage.
- Tomosy i Ferguson (Scotland): Experimental Investigation and Mathematical Modelling of Freeze Drying.
- Bauman i Tripalo (PBF, Zagreb): Razvoj tehnike sušenja u pokretnim slojevima.
- Povrenović, Grbačević i Vuković (Tehnološki i metal. fak., Beograd): Sušenje suspenzija u fontansko-fluidiziranom sloju.
- Futač i sur. (PBF, Zagreb): Regulacija temperature zraka u sušari s fluidiziranim slojem.

- Vodnik i Nešić (Vinča, Beograd): Ispitivanje sušenja pojedinačnih kapi obranog mlijeka i paste od paradajza.
- Jelić i Buharica (Jedinstvo, Zagreb): Dvostepena raspršivačka stanica »Jedinstvo« za sušenje mlijeka i sirutke.
- Carić i sur. (Tehnološki fak., N. Sad): Mogućnosti uštede energije na tehnološkoj liniji za dehidraciju mleka u mlekari »Odžačanka«.
- Kršev i sur. (PBF, Zagreb): Utvrđivanje parametara kristalizacije laktoze u procesu dobivanja sirutke u prahu.

U toku rada simpozija promovirano je i treće izdanje djela autorice prof. dr. Marijane Carić: »Tehnologija koncentrovanih i sušnih mlečnih proizvoda«, u izdanju Naučne knjige, Beograd, 1990.

Uz značajnu podršku domicilne mljekare »Dukat« organizirana je degustacija mliječnih proizvoda iz proizvodnog »Dukatova« programa, te proizvoda »Kraša«, »Pivovare« i Tvornice duhana iz Zagreba.

Dr. Ljerka Kršev

23. internacionalni mljekarski kongres

23. internacionalni mljekarski kongres održat će se od 7. do 12. listopada 1990. godine u Montrealu (Kanada).

Iz znanstvenog i stručnog programa kongresa, koji je pripremio organizacijski odbor, vidi se da će biti obrađena mnoga područja iz tehnologije proizvodnje i prerade mlijeka, kao:

- Higijenska ispravnost, kontrola, standardizacija.
- Marketing
- Mliječni proizvodi u zemljama u razvoju
- Biotehnologija — proizvodnja mlijeka
- Biotehnologija — mliječni proizvodi
- Mlijeko i mliječni proizvodi u ljudskoj ishrani
- Bivolje, kozje i ovčje mlijeko
- Kontrola kvalitete
- Procesi i inženjering u preradi mlijeka
- Mliječni proizvodi i njihovo pakiranje, i dr.

OBAVIJEST

Obzirom da UDRUŽENJE nije uspjelo prikupiti dovoljan broj sudionika za posjetu 23. svjetskom kongresu mljekarstva u Montrealu, odlučili smo dati Vam podatke o agencijama koje organiziraju putovanje:

- agencija MEDITRAVEL — Beograd, tel. 011/344-393
- turističko poduzeće PUTNIK — Novi Sad, tel. 021/622-333, 611-333.